

Landelijk wet- en regelgeving

Procedure toelating leerlingen in het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs

De leerplicht en de vrije schoolkeuze van ouders bepalen verregaand het systeem van toelating en verwijdering. In de Leerplichtwet wordt bepaald dat kinderen met ingang van de maand volgend op die waarin ze 5 jaar zijn geworden leerplichtig zijn. Deze leerplicht eindigt als ten minste 12 volledige schooljaren een school is bezocht of aan het eind van het schooljaar waarin het kind de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt.¹

Toegankelijkheid

Openbaar onderwijs is in ons onderwijsstelsel een basisvoorziening die is vastgelegd in de Grondwet.² Juist daarom is bepaald dat er in Nederland voldoende openbaar onderwijs voorhanden moet zijn en dat dit onderwijs algemeen toegankelijk moet zijn.

De algemene toegankelijkheid van het openbaar onderwijs betekent niet dat een openbare school een kind nooit mag weigeren. Er is geen sprake van een toelatingsrecht. Een openbare school mag een kind echter niet weigeren wegens zijn godsdienst of levensbeschouwelijke opvattingen, het bijzonder onderwijs mag dat juist wel.

De toelating van een kind mag niet afhankelijk worden gesteld van betaling van een ouderbijdrage. Ook mag een kind dat geen verblijfsstatus heeft niet om die reden worden geweigerd.

Beleid Stichting Promes

Schoolkwestie

Het is op zich logisch dat toelating beoordeeld wordt naar de mogelijkheden op de school waar een leerling wordt aangemeld en niet naar de mogelijkheden van alle scholen onder het bevoegd gezag. Bij de toelating kan er echter ook gekeken worden naar wat andere scholen van het bevoegd gezag voor deze leerling (extra) zouden kunnen betekenen. Dit om de leerling de beste kansen te bieden.

Wie beslist over toelating en verwijdering van leerlingen?

De beslissing over toelating van leerlingen berust formeel bij het bevoegd gezag (artikel 40 van de Wet op het Primair Onderwijs). De schooldirecteur heeft het mandaat om deze beslissingsbevoegdheid van het bevoegd gezag uit te oefenen.

Voor schorsing en verwijdering is een aparte procedure van toepassing. (zie ook website www.stichtingpromes.nl)

Weigeren is uitzondering

Juist vanwege de identiteit van het openbaar onderwijs is toelating uitgangspunt. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan een leerling geweigerd worden. Het is moeilijk om op voorhand te omschrijven in welke situaties een weigering aan de orde is. Het kan immers om diverse, specifieke, omstandigheden gaan die in meer of mindere mate een verantwoorde beslissing beïnvloeden. Een weigering dient daarom nadrukkelijk beargumenteerd te worden.

¹ Artikel 3 Leerplichtwet.

² Artikel 23 Grondwet

Weigeringsgronden kunnen zijn:

1. De groep is vol. Weigering enkel en alleen omdat bij toelating het aantal verantwoord geachte leerlingen in een groep overschreden wordt, is echter onvoldoende. Er dient vanuit de grondwettelijke plicht voor voldoende openbaar onderwijs in overleg met de gemeente gekeken te worden naar extra huisvesting of naar een andere openbare school op redelijke afstand. Wat een "redelijke afstand" is, bepalen de concrete omstandigheden, zoals de veiligheid op de weg en de drukte van het verkeer tussen de woning en de school;
2. De school kan de nodige zorg niet bieden (deze grond geldt niet voor het speciaal basisonderwijs). Ook een dergelijke weigering dient gemotiveerd te worden. (zie ook "leerlingen met een rugzak"). Daarbij is de door het bevoegde gezag geleverde inspanning van belang. De school moet kunnen aantonen dat, mede gelet op de pedagogische en organisatorische factoren, voldoende onderzoek is verricht naar de mogelijkheden te voldoen aan de zorgbehoefte van de leerling;
3. Ernstige verstoring van de rust en orde dreigt. Daarbij kan het zowel gaan om het gedrag van het kind, als om het gedrag van de ouders. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn indien het kind afkomstig is van een andere school waar het wordt verwijderd. In het besluit tot weigering moet het bevoegd gezag motiveren waarom de overtuiging bestaat dat het kind de orde en de rust op de school zal verstoren. De geldende gedragsregels zijn het toetsingskader, samen met de vraag of de school voor zover aan de orde, de vereiste opvang kan bieden en zo nodig daarvoor organisatorische en/of personele aanpassingen moet en kan doorvoeren.

Leerlingen met een rugzak

Sinds de invoering per 1 augustus 2003 van de regeling "leerlinggebonden financiering" is de keuzevrijheid van ouders van een kind met een zorgbehoefte vergroot. Zij kunnen ervoor kiezen hun kind aan te melden bij het reguliere basisonderwijs indien een Commissie voor de Indicatiestelling (CvI) positief beslist over de toelaatbaarheid van hun kind tot het WEC-onderwijs (Wet op de Expertisecentra). Aan de school komt dan het leerlinggebonden budget, de zogenaamde Rugzak, toe die ouders hebben ontvangen. Bij een eventueel besluit een leerling met een rugzak de toegang te weigeren kunnen, op grond van rechterlijke uitspraken³ de volgende pedagogische en organisatorische factoren een rol spelen (in willekeurige volgorde):

- a) Groeps grootte (zie hierboven);
- b) Samenstelling van de groep als gevolg van het door een samenwerkingsverband "Weer samen naar school" vastgesteld zorgbeleid;
- c) Effect op onderwijs aan reeds aanwezige leerlingen;
- d) Deskundigheid van het personeel;
- e) Beschikbaarheid van het personeel (tekort, ziekteverzuim);
- f) De mogelijkheden van begeleiding door de ouder;
- g) Benodigde middelen (kosten extra personeel);
- h) De gevergdde aanpassing in de organisatie, de begeleiding en het onderwijs;
- i) De verwachte toename van werkdruk;

De school besteedt in de schoolgids en het schoolplan expliciet aandacht aan het Rugzakbeleid. Voor elke leerling wordt de afweging gemaakt of de combinatie van handicap en de extra onderwijsondersteuning die noodzakelijk is, spoort met de mogelijkheden van de school. Bij de afweging wordt gebruik gemaakt van een stappenplan. De school kan ouders/verzorgers hierover nader informeren.

Besluitvormingsprocedure

Het bevoegd gezag van de school dient op grond van de Algemene wet Bestuursrecht (AwB) uiterlijk binnen acht weken op een verzoek om toelating te beslissen. Als een zorgvuldige beslissing op een verzoek tot toelating van een kind met een rugzak meer tijd vergt, wordt dat binnen 8 weken gemotiveerd aan de ouders

---

³ Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State 19 april 1990, Jurisprudentie onderwijswetten 1991,31; 4 mei 1990, Jurisprudentie Onderwijswetten 1991,33; 26 juli 1999, Jurisprudentie onderwijswetten 1999,6 en Raad van State d.d.16 november 2005, LJN: AU6236

meegedeeld. Hoewel er in de wet geen uiterlijke termijn wordt gesteld, hanteert Stichting Promes een beslissingstermijn van maximaal 3 maanden na ontvangst van het verzoek. Het ingediende aanmeldingsformulier wordt formeel als zo'n verzoek opgevat.

Uitgaande van een weigering, zijn er twee procedures mogelijk:

- I. De weigering is gebaseerd op de gegevens die de ouders hebben verstrekt.
- II. De weigering is gebaseerd op andere gegevens dan de ouders hebben verstrekt.

I. Weigering op grond van gegevens die de ouders zelf hebben verstrekt

1. De ouders krijgen schriftelijk bericht dat het bevoegd gezag voornemens is hun kind niet toe te laten. Daarbij worden de redenen aangegeven en wordt verwezen naar de gegevens die de ouders zelf hebben verstrekt. In het bericht wordt vermeld dat bezwaar en beroep tegen de beslissing mogelijk is, door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan.
2. Indien de ouders bezwaar maken is de bezwaarschriftenprocedure van de Awb⁴ van toepassing. Er wordt echter niet binnen de reguliere zes weken van de Awb beslist, maar echter al binnen vier weken. Deze uitdrukkelijke afwijking staat in de Wet Primair Onderwijs⁵. Zie echter ook onder 3.
3. Over het bezwaar van de ouders: Het bezwaar dient ingesteld te worden volgens de reguliere bezwaarschriftenprocedure. Het belang van de ouders bij toelating van hun kind heeft veelal een spoedeisend karakter: de ouders zullen immers binnen een korte tijd zekerheid willen hebben of hun kind wordt toegelaten of niet. Het ligt daarom voor de hand dat de ouders naast hun bezwaar bovendien een spoedprocedure starten:
  - a. ofwel bij de bestuursrechter (een voorlopig voorziening)
  - b. ofwel bij de president van de rechtbank (een kort geding, wegens onrechtmatig handelen van het bevoegd gezag om hun kind niet tot de school toe te laten).

II. Weigering op grond van andere gegevens dan verstrekt bij het verzoek om toelating

1. De ouders krijgen schriftelijk bericht dat het bevoegd gezag voornemens is hun kind niet toe te laten. Daarbij worden de redenen aangegeven. De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek of het indienen van een schriftelijke reactie op dit voornemen. Dit 'horen' is verplicht tenzij er spoed is.⁶
2. De ouders krijgen in het gesprek de gelegenheid te zeggen wat zij van de voorgenomen weigering vinden. Zo nodig wordt het voornemen nog eens toegelicht. Er wordt een verslag van het gesprek gemaakt. Een afschrift daarvan gaat naar de ouders.
3. Binnen acht weken na indiening van het verzoek om toelating wordt de definitieve beslissing genomen. In het besluit worden de gevolgde procedurele stappen genoemd en wordt ingegaan op het standpunt van de ouders. Verder wordt gehandeld als onder I.

Speciaal Basisonderwijs

Voor het speciaal basisonderwijs (Reestoeverschool) is een aparte toelatingsregeling van toepassing. De Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL) geeft op basis van o.a. een onderwijskundig rapport, aanvullende onderzoeken e.d. een beschikking af, waarin staat of een leerling wel of niet toelaatbaar is tot het speciaal basisonderwijs. Als de ouders het niet eens zijn met de beschikking van de PCL kunnen zij beroep aantekenen bij de Regionale Verwijzingscommissie (RVC). De RVC onderzoekt en beoordeelt de juistheid van de besluiten (beschikkingen), maar ook of de aanmelding door ouders (school) gerechtvaardigd is. Zijn de ouders het niet eens met de beoordeling van het bezwaar door de RVC, dan staat voor hen beroep open op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB).

Mocht het bevoegd gezag (in de persoon van de schooldirecteur) de toelating van de leerling ondanks een positieve beschikking van de PCL toch weigeren dan geldt de bezwaarprocedure zoals vermeld onder "Besluitvormingsprocedure".

⁴ Artikel 7:10, lid 1 Algemene wet Bestuursrecht.

⁵ Artikel 40, lid 6 Wet op het Primair Onderwijs.

⁶ Artikel 7 Wet medezeggenschap onderwijs 1992.

Onderwijs aan Zeer Moeilijk Lerenden (Cluster 3)

Voor het onderwijs aan zeer moeilijk lerenden (Mackayschool) geldt een aparte toelatingsregeling. Met ingang van 2003 is de Wetgeving op de Expertisecentra voor deze school van toepassing. De Mackayschool is aangesloten bij het Regionaal Expertisecentrum (REC) "De 4 Provinciën".

Leerlingen worden toegelaten op basis van een indicatie die is afgegeven door een onafhankelijke commissie van het REC, de zogenaamde Commissie van Indicatie (CvI). Deze indicatiestelling is geregeld in het "Besluit leerlinggebonden financiering". De complete tekst staat te lezen op www.lcti.nl onder "indicatiecriteria".

Ouders of verzorgers melden hun kind aan bij de Commissie voor de Indicatiestelling (CvI) van het cluster die specifiek is ingericht en toegerust om te kunnen oordelen over de problematiek van deze leerling. Mocht het niet duidelijk zijn bij welk cluster de leerling het best aangemeld kan worden, dan kunnen de ouders kosteloos hulp krijgen van het Regionaal Expertisecentrum (REC) in hun regio. De aanmelding kan ook gedaan worden via de commissie van begeleiding van de school. De CvI is echter de instantie die een beschikking afgeeft.

Om de aanmelding in behandeling te kunnen nemen moet het dossier compleet zijn. Dit houdt in dat alle benodigde onderzoeken en informatie over bijvoorbeeld de stoornis, de onderwijsbeperking en de geboden zorg aanwezig behoren te zijn.

De CvI besluit binnen acht weken of de leerling in aanmerking komt voor leerling-gebonden financiering of een plaats op het speciaal onderwijs. De besluitvorming kan, indien nodig, verlengd worden met acht weken. Mochten de ouders het niet eens zijn met de beslissing van de CvI kunnen zij binnen zes weken een bezwaarschrift indienen bij de Bezwaar Advies Commissie (BAC). De CvI moet het advies van de BAC zwaar laten wegen bij de heroverweging. Als de CvI de beslissing niet wijzigt en de ouders zijn het hiermee niet eens, dan staat voor hen beroep open op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB).

Mocht het bevoegd gezag (in de persoon van de schooldirecteur) de toelating van de leerling ondanks een indicatie van de CvI toch weigeren dan geldt de bezwaarprocedure zoals vermeld onder "Besluitvormings-procedure".

Bij de formulering van deze procedure is gebruikgemaakt van katern 8 "toelating en verwijdering leerlingen PO" van VOS/ABB.

